

I

UPITNICI¹ ZA PRVI CIKLUS

Napomena: U I ciklusu se može primijeniti više od jednog upitnika jer ima više prostora i tema sa kojima se lako povezuju. Predložena su dva, a dva su opciona. Navedeni su ciljevi, samo zbog orijentacije.

Ciljevi primjene “upitnika”² br. 1 su da učenik/ca:

- istraži zanimanja članova njegove/njene porodice, slične i različite poslove;
- sazna neke od razloga/želja koji utiču na izbor zanimanja;
- procijeni kojim zanimanjem bi on/ona želio da se bavi i zašto.

Izged drveta: crtež razgranatog drveta, na listu A4; na granama su “kućice” sa nazivima članova porodice - primarne (tata, mama) i šire (djed, baka – sa obje strane, ujak, stric, tetka itd.).

Na linijama ispod učenik/ca će upisati nazive poslova koje rade članovi porodice, zanimanja.

Kopije drveta će nastavnik umnožavati i dijeliti učenicima, ili snimiti i slati roditeljima (za rad kod kuće).

1. ZANIMANJA U MOJOJ PORODICI

1. Razgovaraj sa roditeljima o poslovima kojima se:

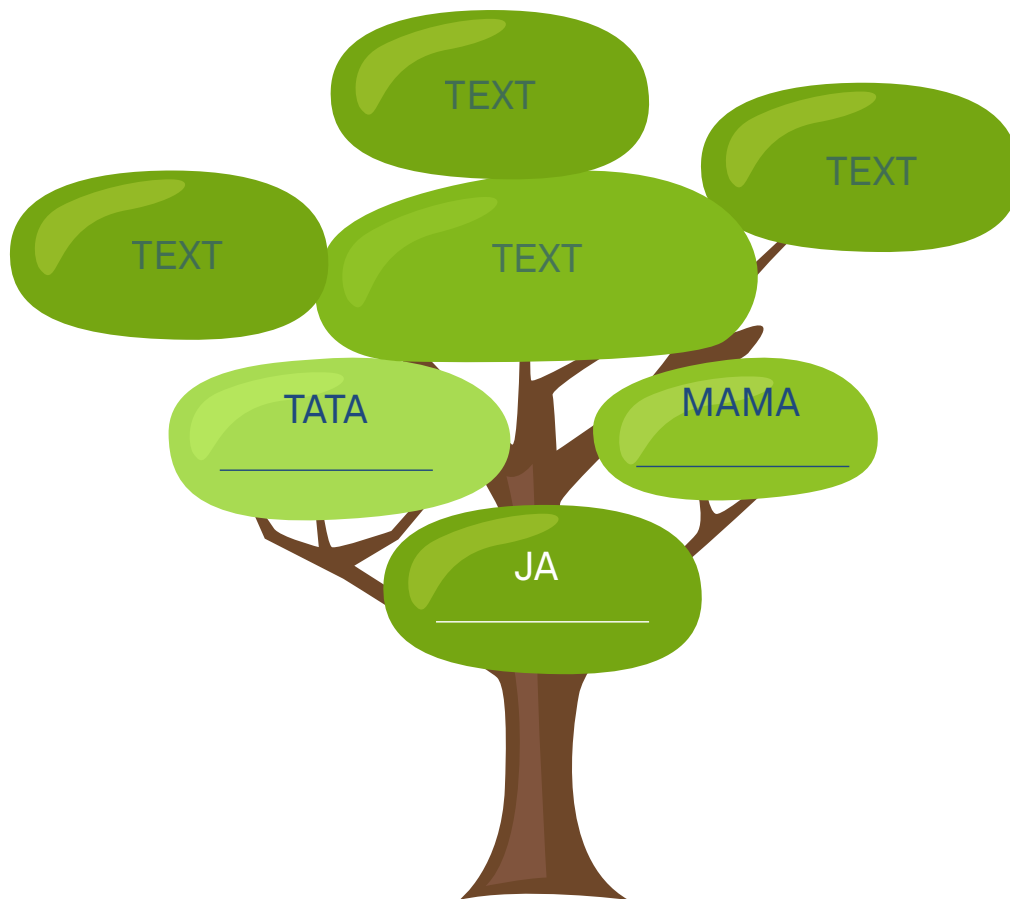
- oni bave i upiši na linije ispod njihovih imena nazive ili opise njihovih poslova,
- bave tvoji ujaci, stričevi (možda i njihova djeca, ako već rade),
- bave ili su se ranije bavili tvoje djedovi i bake, možda i njihovi roditelji, ako možeš da saznaš te podatke.

2. U toku razgovora, pokušaj da saznaš od članova porodice zašto su izabrali posao koji sada rade (makar kada su tvoji roditelji u pitanju) i da li su željeli neki drugi posao; da li su do sada mijenjali poslove?

3. Uoči da li u tvojoj široj porodici neki članovi imaju ista zanimanja? Da li se neka zanimanja ponavljaju? Ili su sva različita?

¹ Predlaže se više upitnika za I ciklus, a nastavnik/ca ih primjenjuje u zavisnosti od potreba učenika i od raspoloživog vremena. U ovom ciklusu se i u redovnoj nastavi upoznaju zanimanja pa se upitnici mogu koristiti i za tu namjenu.

² Ovo nije još upitnik, u pravom smislu riječi, ali ćemo ga zvati tako.

4. Kada si sve ovo završio/završila, razmisli o tome koji bi posao ti volio/voljela da radiš i upiši ga u liniju ispod riječi "JA".

Uputstvo za nastavnika

Rad na času:

1. Pokazuju jedni drugima crteže svojih porodičnih stabala; navode ulogu člana porodice i kojim zanimanjem se bavi(o).
2. Odgovaraju na pitanja, npr:
 - *Da li se neka zanimanja pojavljuju samo jedanput ili više puta u tvojoj porodici?* (npr. neki članovi porodice imaju ista zanimanja)
 - *Da li neko zanimanje ima samo jedan član porodice?*
 - *Kako su članovi porodice (npr. mama i tata) odabrali zanimanje?*
 - *Da li bih JA izabrao neko od ovih zanimanja?... Zašto?*
3. Na kraju, učenik/ca odgovara na pitanje kojim poslom želi da se bavi: Ja bih izabrao/izabrala da se bavim ...

Da li taj posao liči na bilo koji posao članova porodice? Ili je to potpuno novi posao, koji ranije nikada nije radio neki član njegove porodice?

Nastavnik/ca će procijeniti da li učenici/učenice mogu da govore i o sposobnostima i osobinama koje posjeduju članovi porodice, a koje su važne za taj posao (npr. *Posao tvoje mame je Što misliš, što njoj pomaže da radi svoj posao? Što ona mora dobro da zna... koje osobine su važne za taj posao?*)

Sljedeći upitnik (br. 2) bi imao 6 listova, jer bi svaka grupa poslova (6) bila predstavljena sa 4 sličice na pojedinačnom listu. U stvari, moguće je i da se svih 6 grupa, sa po 4 sličice predstavi na jednom listu A4 ukoliko se sličice dobro vide.

Ciljevi primjene upitnika br. 2 su da učenik/ca:

- procijeni vlastite sklonosti prema različitim poslovima;
- upozna nekoliko osnovnih grupa zanimanja.

2. “JA VOLIM DA ...”

Korak 1 – Posmatraj sličice u kvadratima, počev od kvadrata broj 1. Sličice predstavljaju poslove koji ljudi rade i koji su opisani ispod svake sličice. Ako ti se neki od tih poslova baš sviđa i volio/voljela bi da ga radiš, zaokruži znak “X” pored sličice. Zaokružuju onoliko sličica u svakom kvadratu koliko želiš, odnosno koliko ti se poslova na sličicama sviđa.

Ja volim da... (1)

(1) učim djecu da čitaju, broje, crtaju...

(2) izdajem knjige u biblioteci

(3) radim u vrtiću s djecom

(4) radim kao sportski trener

Ja volim da (2)

(1) liječim djecu i ljude

X

(2) izdajem lijekove ljudima

X

(3) budem maser/fizioterapeut

X

(4) negujem bolesne i stare osobe

X

Ja volim da... (3)

(1) liječim životinje

X

(2) čuvam prirodu od zagađenja

X

(3) uzgajam žitarice, voće i povrće

X

(4) gajim domaće životinje

X

Ja volim da (4)

(1) crtam planove, projektujem kuće

X

(2) gradim kuće i zgrade

X

(3) popravljam mašine i uređaje

X

(4) izrađujem elektronske igračke

X

Ja volim da... (5)

(1) glumim, pjevam, plešem

X

(2) pišem pjesme, priče, romane

X

(3) pišem i saopštavam vijesti za radio, televiziju

X

(4) slikam, vajam

X

Ja volim da (6)

(1) spremam jela i kolače

X

(2) radim sa turistima

X

3) uređujem frizure, šminkam

X

(4) služim hranu, kolače, pića

X

Korak 2 – Nastavnik/ca pozove učenike/učenice da prebroje koliko su sličica odabrali u svakom kvadratu. Taj broj upisuju u sljedeći formular, koji im podijeli nastavnik/ca u onolikom broju koliko je učenika i učenica u odjeljenju (ili ga iscrti na tabli, a učenici i učenice u svojim sveskama):

Upiši na liniji koliko si sličica zaokružio u svakom kvadratu:

Kvadrat 1	_____	škola, obrazovanje
Kvadrat 2	_____	zaštita zdravlja ljudi
Kvadrat 3	_____	biljke, životinje, čuvanje okoline
Kvadrat 4	_____	inženjer, konstruktor, zanatlija
Kvadrat 5	_____	umjetnost, mediji
Kvadrat 6	_____	usluge za druge ljude

Korak 3 – Nastavnik/ca objasni da postoji više zanimanja koja imaju isti cilj, odnosno – da ljudi mogu da rade mnogo različitih poslova, a ti poslovi imaju isti cilj (npr. da se pomaže ljudima; da se brine o zdravlju ljudi; da se bavimo umjetnostima itd.). To su grupe zanimanja, npr. zanimanja u obrazovanju. Pozove učenike i učenice da nabroje zanimanja u svakoj grupi.

Pozove učenike/ce da ponovo pogledaju u kojim su kvadratima imali najviše zaokruženih izbora (npr. 3 sličice na jednom listu) i koje sve različite poslove ljudi rade kada npr. brinu o zdravlju ljudi.

Korak 4 - Pokazuju drugim učenicima/cama svoje izbore. (Npr. *ja bih volio/voljela da ...*). Pronalaze druge učenike/ce sa istim sklonostima.

Korak 5 – Nastavnik/ca može i dalje da postavlja pitanja, npr. *Koje osobine ti imaš pa bi dobro radio posao*

Ovo su opcije za još 2 upitnika

Napomena: zbog uštede vremena, ovaj upitnik (br. 3) se učenicima da da ga popune kod kuće, a na času rade ostale aktivnosti (4-5 korak).

Ciljevi primjene upitnika su da učenik/ca:

- analizira vlastita interesovanja i sklonosti;
- upoznaje karakteristike nekih zanimanja i sposobnosti/osobine koje su potrebne za njihovo obavljanje.

3. "MENE INTERESUJE ..." (varijanta 1)

Prvi korak

U svakom kvadratu obilježenim brojevima od 1 do 6 su po četiri pitanja. Pročitaj pažljivo svako pitanje i ako je tvoj odgovor na pitanje potvrđan, odnosno „DA“, onda upiši znak „+“ na liniju s lijeve strane pitanja. Ako je tvoj odgovor negativan, odnosno „NE“, onda ne moraš da upisuješ ništa.

1	4
_____ broj odgovora sa „da“	_____ broj odgovora sa „da“
☐ Voliš li da se igraš napolju?	☐ Kad tvoji drugovi imaju probleme, voliš li da im pomažeš da riješe te probleme?
☐ Voliš li da praviš neke stvari i proizvode?	☐ Voliš li da pomažeš nekome ko je bolestan?
☐ Bi li volio/voljela da naučiš kako da popraviš svoje biciklo?	☐ Jesi li srećan/srećna kad imaš puno drugara u odjeljenju?
☐ Da li brzo ukapiraš kako neka stvar radi?	☐ Voliš li da radiš u grupi ili u timu?
2	3
_____ broj odgovora sa „da“	_____ broj odgovora sa „da“
☐ Voliš li muziku, pozorište, časove likovnog i muzičkog?	☐ Voliš li da ti rukovodiš nekom grupom?
☐ Voliš li da pišeš pjesme ili priče?	☐ Voliš li da završiš posao koji započneš?
☐ Umiješ li da sviraš na nekom muzičkom instrumentu?	☐ Je li ti milo da se takmičiš u školi ili u sportu?
☐ Voliš li da sam/sama smišljaš igre kad se igraš sa drugarima?	☐ Voliš li da ti biraš što će tvoji drugari da igraju?
5	6
_____ broj odgovora sa „da“	_____ broj odgovora sa „da“
☐ Voliš li časove matematike i prirodnih nauka?	☐ Voliš li da si spreman na časovima?
☐ Voliš li da sam osmisliš neku stvar?	☐ Voliš li matematiku ili kompjutere?
☐ Da li ti dobro ide s kompjuterima?	☐ Voliš li da bilježiš koliko imaš novca i koliko si potrošio?
☐ Voliš li da sam radiš da bi riješio problem?	☐ Voliš li da je tvoja soba ili klupa uredna?

Drugi korak

Sada prebroj koliko si puta stavio znak „+“ u svakom kvadratu. Na primjer, u kvadratu broj 1 si imao 2 znaka „+“. Onda broj 2 upisuješ na liniju u desnom gornjem uglu kvadrata (_____ broj odgovora sa „da“).

Treći korak

Sada zaokruži broj ili brojeve koji su najveći (npr. imaš 4 znaka plus u kvadratu 5, pa zaokružiš taj broj 4. Možda imaš isti broj pozitivnih odgovora i u nekom drugom kvadratu, pa i to zaokruži.)

Četvrti korak

Sada ide najinteresantnij dio:

- Što si uočio/uočila: sa kojim su zanimanjima povezana tvoja interesovanja? Kojim bi se poslom rado bavio/bavila?

Peti korak

Učenicima i učenicama se podijele tabele. Analiziraju primjere zanimanja. Zaključuju koje osobine odlikuju ljude koji se bave zanimanjima navedenim u svakom kvadratu.

- Koje osobine ti imaš? (u odnosu na kvadrat u kojem mu/joj je najveći rezultat)

Kvadrat 1³	Kvadrat 4
<p><u>Ti voliš da praviš, stvaraš stvari i proizvode, da se služiš alatima da stvoriš i popraviš neku stvar, da radiš napolju.</u></p> <p>Primjeri zanimanja koja su povezana s ovakvim interesovanjima i sklonostima su:</p> <ul style="list-style-type: none">- mehaničar- inženjer- poljoprivrednik- agronom- kuvar- vatrogasac-	<p><u>Ti voliš da pomažeš prijateljima, da imaš dobre odnose sa drugima, voliš da radiš s ljudima.</u></p> <p>Primjeri zanimanja koja su povezana s ovakvim interesovanjima i sklonostima su:</p> <ul style="list-style-type: none">- bolničar/medicinska sestra- nastavnik- savjetnik- dreser- direktor škole- sudija
Kvadrat 2	Kvadrat 5
<p><u>Voliš da praviš nove stvari i proizvode, da koristiš svoju maštu, da predstavljaš drugima to što uradiš.</u></p> <p>Primjeri zanimanja koja su povezana s ovakvim interesovanjima i sklonostima su:</p> <ul style="list-style-type: none">- fotograf- reporter- modni dizajner- muzičar- pisac/pjesnik- glumac- ...	<p><u>Voliš da rukovodiš ljudima, energičan si i voliš akciju, voliš da se takmičiš sa drugima.</u></p> <p>Primjeri zanimanja koja su povezana s ovakvim interesovanjima i sklonostima su:</p> <ul style="list-style-type: none">- trener- advokat- frizer- biznismen- menadžer hotela- turistički vodič- ...
Kvadrat 3	Kvadrat 6
<p><u>Prija ti kad si samostalan u radu, voliš da primjenjuješ znanja iz matematike i prirodnih nauka, voliš da doprineseš da se riješi neki problem.</u></p> <p>Primjeri zanimanja koja su povezana s ovakvim interesovanjima i sklonostima su:</p> <ul style="list-style-type: none">- ljekar- veterinar- apotekar- istraživač- astronom- detektiv- ...	<p><u>Voliš da si organizovan/organizovana, da postoji raspored, voliš da su ti stvari uredne, prijatelji se mogu osloniti na tebe.</u></p> <p>Primjeri zanimanja koja su povezana s ovakvim interesovanjima i sklonostima su:</p> <ul style="list-style-type: none">- pilot- bankar- bibliotekar- bolničar- sekretar- bodi gard- ...

Ovo je malo jednostavnija varijanta “Mene interesuje” (1).

Napomena: zbog uštede vremena, ovaj upitnik se učenicima da da ga popune kod kuće, a na času rade ostale aktivnosti.

Na listu papira A4 su kvadratići, koliko može da ih stane npr. 20-30. Ispod svakog kvadratića je kružić. U kvadratićima su jednostavni crteži ljudi koji obavljaju neki posao i opis posla, npr. pravi kuću... fotografiše itd. učenik /učenica posmatra sličice i onda bilježi u kružiću bojom koji mu se posao sviđa:

Ciljevi primjene upitnika su da učenik/ca:

- analizira vlastita interesovanja i sklonosti;
- upoznaje karakteristike nekih zanimanja i sposobnosti/osobine koje su potrebne za njihovo obavljanje.

4. “MENE INTERESUJE ...” (varijanta 2)

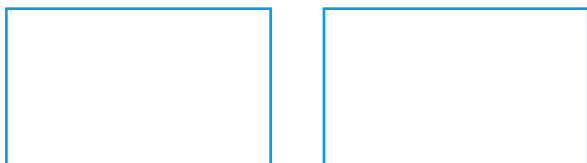
Korak 1

„Pred tobom je mala izložba poslova. Sigurno bi volio/voljela da se nekim od tih poslova baviš kad odrasteš i završiš školovanje koje je potrebno za zanimanje. Posmatraj sličice, jednu po jednu, i ispod svake sličice oboj kružić. Ako ti se posao na slici mnogo sviđa, oboj kružić rozom bojom.....

PINK – mnogo mi se sviđa

ŽUTA - ne mogu da odlučim

SIVA– ne sviđa mi se

.....ređaju se sličice npr. kao u upitniku br. 2

Korak 2

Sada prebroj koliko si sličica obojio jednom od tri boje i pored toga upiši broj:

- rozom _____
- žutom _____
- sivom _____

Korak 3

(Ovaj korak se radi na listu sa sličicama grupe zanimanja iz Varijante 1)

Na sljedećem listu su zanimanja grupisana, npr. pomaganje bolesnoj osobi (bolničarka, ljekar). Zanimanja su označena karakterističnom sličicom. Pored sličica je opet kružić koji učenik treba da oboji.)

Sada posmatraj više zanimanja koja čine jedan skup ili grupu. Ponovo obilježi bojom

Napomena nastavniku: upitnici se mogu zadati na početku godine (ostaju kod nastavnika), a onda se podijele učenicima krajem godine i oni registruju da li se nešto od izbora promijenilo i zašto..